

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Autor(i) / Author(s): Ušiak Jaroslav
Článok / Article: Územná samospráva v európskej perspektíve
Vydavateľ / Publisher: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov –
UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences
and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

UŠIAK, J. 2013. Územná samospráva v európskej perspektíve. In *Politické vedy*. [online]. Roč. 16, č. 1, 2013. ISSN 1335 – 2741, s. 131 - 133. Dostupné na internete: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/1_2013/USIAK.pdf>.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

ÚZEMNÁ SAMOSPRÁVA V EURÓPSKEJ PERSPEKTÍVE

Jaroslav Ušiak*

"Územná samospráva – poskytnutie časti krajiny (napr. regiónu), so samostatnou správou, práva vymenovať miestne orgány vybavené nezávislou zákonodarnou, výkonnou mocou – vrátane právomoci vydávať právne predpisy a ďalšie normatívne akty výkonnej povahy (...)"

B. Dunaj,

Moderný slovník poľského jazyka, Varšava, 2007

Problematika územnej samosprávy ako formy vlády v regiónoch si v dnešnej dobe zaslúži mimoriadnu vedeckú analýzu. Dlhoročné skúsenosti v niektorých európskych krajinách, hlavne v Taliansku a Španielsku, taktiež tradícia Druhej republiky Poľskej a aktuálne sociálne výzvy v Poľskej republike oprávňujú potrebu vedeckej diskusie na túto tematiku. Argumentom sú aj zmeny v dynamike politických systémov, decentralizačných procesov a zmeny vo fungovaní politických strán a straníckych systémov demokratických štátov. Rozmanité sociálne procesy podnecujú podrobný výskum a analýzu interdisciplinárneho charakteru.

Otázky územnej samosprávy a problémy s touto oblasťou spojené sú v súčasnosti veľmi často prezentované médiami, konferenciami, ale sú aj témou mnohých monografií. Je preto nevyhnutné k tejto téme neustále vykonávať nové analýzy a výskumné úlohy. Z tohto dôvodu sa Sliezska univerzita (Poľsko) rozhodla iniciovať projekt nazvaný „*Územná samospráva v európskej perspektíve. Vyšehradská skúsenosť.*“¹

Projekt koordinuje Inštitút politických vied a žurnalistiky na Sliezskej univerzite (Poľsko) spolu so zahraničnými partnermi – Univerzitou Mateja Bela v

* Mgr. Jaroslav Ušiak, PhD. pôsobí ako odborný asistent na Katedre bezpečnostných štúdií Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Slovenská republika, e-mail: jaroslav.usiak@umb.sk.

¹ Webstránka projektu je www.autonomia.us.edu.pl, kde môžete nájsť bližšie informácie o samotnom projekte, jeho priebehu a výstupoch.

Banskej Bystrici (Slovenská republika), Metropolitnou univerzitou v Prahe (Česká republika) a Stredoeurópskou univerzitou v Budapešti (Maďarsko).

Samotný projekt je financovaný s podporu Vyšehradskeho fondu spolu so Sliezkou univerzitou a Sliezkym vojvodstvom. Vďaka tomuto projektu sa mohla 12. - 14. novembra 2012 uskutočniť medzinárodná vedecká konferencia s názvom „*Územná autonómia v európskej perspektíve*“, v prostredí krásneho kúpeľného mesta Ustroń v Poľsku, na pomedzí Česka, Poľska a Slovenska. Vedúcim organizačného výboru konferencie bol prof. **Jan Iwanek** zo Sliezskej univerzity s podporou pedagógov a vedcov zo susedných štátov Dr. **Malgorzaty Domagalo**, Dr. **Waldemara Wojtasika**, Dr. **Roberta Radeka**, Dr. **Jaroslava Ušiaka**, Dr. **Petra Justa** a Dr. **Roberta Satu**.

Cieľom konferencie bola predovšetkým výmena názorov a poznatkov medzi vedcami, politikmi a reprezentantmi mimovládnych organizácií, ktoré presadzujú idey autonómie. Rovnako poskytla príležitosť zhodnotiť a zosumarizovať momentálny stav výskumu v tejto oblasti. Konferencia sa však zameriavala nielen na vedeckú debatu o lokálnych a regionálnych aktivitách v politickej transformácii a fungovaní regiónov, na vymedzovanie systému a charakteru jednotlivých typov autonómií, ale taktiež významne podnietila komparatívny výskum fungovania krajín a regiónov, ktorých sa otázka autonómie týka.

Počas konferencie a v rámci hlavných tém vystúpili na konferencii renomovaní profesori zo všetkých regiónov Poľska, ako aj zástupcovia zo Slovenska, Česka a Maďarska. Medzi inými napríklad prof. **Jan Iwanek** s úvodnou témou „*Pojem územnej samosprávy*“, prof. **Michał Śliwa** s historickou problematikou „*Projekty územnej autonómie v druhej republike Poľskej*“, prof. **Ryszard Kaczmarek** s podobnou témou „*Realizácia projektov autonómie v druhej republike Poľskej*“, prof. **Jerzy Jaskiernia**, prof. **Grzegorz Janusz** s problematikou „*Využitie teritoriálneho kritéria pri riešení národnostných problémov v Európe*“, prof. **Marek Żyromski** a prof. **Jacek Sroka** so zaujímavou témou „*Sociálny dialóg ako výraz regionálnej autonómie*“, prof. **Arkadiusz Żukowski**, prof. **Jacek Wojnicki**, Zaujímavý bol tiež príspevok od prof. **Elisabett Palici di Suni** z University of Torino (Taliansko) na tému „*Evolúcia regionalizmu v Taliansku*“, ktorá ponúkla možnosť komparácie so strednou Európou. Mnohí ďalší pedagógovia, vedeckí pracovníci, regionálny politici a zástupcovia mimovládnych organizácií, ako aj mladí doktorandi, prezentovali zaujímavé príspevky, ktoré korešpondovali s hlavnými témami konferencie: Teoretické aspekty modernej územnej samosprávy; Územná

samospráva v Európe – skúsenosti politických systémov; História sliezskej územnej samosprávy; Vyhliadky územnej samosprávy pre Poľsko a ostatné krajiny Vyšehradskej skupiny; Regionálne a lokálne politické strany, regionálny a lokálny stranický systém.

Podujatie bolo sprevádzané metodologickými workshopmi pre mladých výskumníkov a doktorandov. Okrem hlavného cieľa konferencie si organizátori pripomenuli rok **Konstanty Wolny** a 90. výročie prvých volieb do sliezskeho parlamentu. Tradícia územnej samosprávy v Hornom Sliezsku a osobnosť **Konstanty Wolny**, prvého predsedu sliezskeho parlamentu, sú cenným zdrojom a inšpiráciou pre súčasný proces decentralizácie moci. Teoretické a praktické aspekty sliezskej autonómie v medzivojnovom období, sú príkladom priekopníctva a originálnych riešení pri budovaní štátnych štruktúr. Ich dôkladné poznanie a propagácia môžu prispieť k rozsiahlym diskusiám o súčasných formy územnej samosprávy v Poľsku a v Európe.

Samotná konferencia „*Územná autonómia v európskej perspektíve*“ priniesla mnoho nových pohľadov, názorov a diskusií na vývoj a uplatnenie územnej samosprávy v stredoeurópskom regióne. Poukázala na mnohé spoločné problémy a na nutnosť nazerať na vzniknuté problémy v rôznych regiónoch krajín v podobe komparácie a tak hľadať spoločné prieniky a možnosti preberať riešenia a aplikácie ich úspešných spôsobov na regionálne pomery. Naštartovali sa i nové strategické partnerstvá spolupráce medzi menovanými univerzitami, ktoré môžu pokračovať v ďalších projektoch a v spoločných oblastiach výskumu všetkých zúčastnených participantov, univerzít a krajín.